

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 647/2024-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) a sudcov Petra Molnára a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Mariánom Ďurinom, Sibírska 4, Bratislava, proti postupu Správneho súdu v Bratislave (pôvodne Krajský súd v Bratislave) v konaní vedenom pod sp. zn. BA-7Sa/102/2020 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Správneho súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. BA-7Sa/102/2020 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Správne mu súdu v Bratislave **p r i k a z u j e** v konaní vedenom pod sp. zn. BA-7Sa/102/2020 konať bez zbytočných prietáhov.
- Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadost'učinenie v sume **1 500 eur**, ktoré mu **j e** Správny súd v Bratislave **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Sťažovateľovi **p r i z n á v a** náhradu trov právneho zastúpenia v sume **713,96 eur**, ktorú **j e** Správny súd v Bratislave **p o v i n n ý** zaplatiť právne mu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a napadnuté konanie

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 3. decembra 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci

v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom správneho súdu v konaní sp. zn. BA-7Sa/102/2020. Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vyslovil príkaz konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov a priznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 5 000 eur a trovy konania pred ústavným súdom.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ podal 4. novembra 2020 na krajskom súde správnu žalobu o preskúmanie rozhodnutia Sociálnej poisťovne z 31. decembra 2019 vo veci priznania starobného dôchodku sťažovateľovi. Krajský súd zaslal vyjadrenie žalovaného sťažovateľovi, ku ktorému sa vyjadril podaním z 19. januára 2021. Odvtedy sú konajúce súdy vo veci nečinné. Sťažovateľ uviedol, že tomuto konaniu o preskúmanie rozhodnutia predchádzalo konanie sp. zn. 8Sa/87/2018 vedené tým istým krajským súdom, v ktorom bolo z totožných dôvodov zrušené skoršie rozhodnutie Sociálnej poisťovne o priznaní starobného dôchodku. Po vrátení veci rozhodla Sociálna poisťovňa opätovne rovnako. Správny súd teda má k dispozícii všetky potrebné podklady a skutkový stav veci pozná. Sťažovateľ v dôchodkovom veku a so zdravotnými ťažkosťami je tak v spore o výšku starobného dôchodku so Sociálnou poisťovňou v súhrne už 5 rokov (vrátane administratívneho konania, pozn.). Dĺžku napadnutého konania považuje sťažovateľ za ničím neospravedliteľnú. Nachádza sa v stave dlhodobej právnej neistoty a zažíva permanentný stres, pochybnosti, ktoré ohrozujú jeho zdravie pre bežný spor, ktorý prekvapivo neúmerne dlho trvá. Ujmu, ktorá mu vznikla v dôsledku nečinnosti krajského súdu a správneho súdu, požaduje saturovať zadosťučinením v sume 5 000 eur.

3. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 647/2024-10 z 11. decembra 2024 ju prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

4. Predsedníčka správneho súdu sa listom sp. zn. 1SprV/416/2024 z 30. decembra 2024 vyjadrila k ústavnej sťažnosti. Poukázala na personálnu poddimenzovanosť správneho súdu, keďže z počtu 44 miest sudcov je aktívnych len 33 a k 1. júnu 2023 novozriadený správny súd prevzal 5766 nerozhodnutých vecí. Pripojila aj vyjadrenie zákonnej sudkyne vo veci, z ktorého vyplýva, že je v poradí štvrtou sudkyňou rozhodujúcou v tejto veci, a to od 19. júna 2023. V dôsledku reformy jej bolo pridelených 300 vecí z obdobia rokov 2004 až 2020, okrem toho má spustený nový nápad vecí a vybavuje azylové veci so zákonnými lehotami. Okrem týchto vecí vybavuje nápad priebežne chronologicky, ako boli veci doručené. V napadnutom konaní je nariadený termín pojednávania na 30. január 2025. Na účely posudzovania dĺžky predmetného súdneho konania nemožno brať do úvahy konanie vedené na krajskom súde pod sp. zn. 8Sa/87/2018 ani konanie u žalovanej po vrátení veci na nové rozhodnutie. Napadnuté konanie trvá približne 4 roky.

5. Z predloženého súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh napadnutého konania:

- Sťažovateľ podal 4. novembra 2020 na krajskom súde správnu žalobu o preskúmanie rozhodnutia generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne vo veci zamietnutia žiadosti o priznanie starobného dôchodku.
- Krajský súd vyzval 6. novembra 2020 žalovaného na zaslanie vyjadrenia k žalobe a predloženie spisu.
- Žalovaný predložil vyjadrenie 18. decembra 2020 a administratívny spis 23. decembra 2020.

- Krajský súd doručil vyjadrenie žalovaného sťažovateľovi 12. januára 2021.
- Sťažovateľ zaslal vyjadrenie k vyjadreniu žalovaného 19. januára 2021.
- Krajský súd vyzval na zaujatie stanoviska žalovaného 26. januára 2021.
- Žalovaný doručil 18. februára 2021 doplňujúce vyjadrenie k žalobe.
- Žalovaný 25. októbra 2022 požiadal o vrátenie dávkového spisu, ktorý doručil späť krajskému súdu 28. novembra 2022.
- Spis bol predložený správne súdu z dôvodu reformy 2. júna 2023.
- Správny súd 18. decembra 2024 nariadil prvý termín pojednávania na 30. január 2025 a doručil predvolanie účastníkom 18. a 19. decembra 2024.

6. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vec prejednal a rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania, pretože na základe obsahu podaní a vyžiadaných spisov dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o tom, či postupom konajúcich všeobecných súdov v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

8. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

9. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitnosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa. Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

10. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitnosť veci, ústavný súd konštatuje, že súdny prieskum rozhodnutí v dôchodkových veciach tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti správnych súdov a nemožno ho považovať za skutkovo alebo právne náročnú vec. Z hľadiska

významu predmetu konania pre sťažovateľa ústavný súd vzal na zreteľ, že ide o významnú vec z dôvodu zabezpečenia živobytia sťažovateľa v dôchodkovom veku.

11. Správanie sťažovateľa ako účastníka konania je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd v napadnutom konaní nezistil také správanie sťažovateľa, ktoré by významnejšie prispelo k jeho predĺženiu, na výzvy súdu reagoval v stanovených lehotách.

12. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu všeobecných súdov v namietanom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

13. Z popísaného priebehu napadnutého konania vedeného krajským súdom vyplýva, že v počiatočnom štádiu konania postupoval plynulo a efektívne, keď zabezpečil všetky vyjadrenia a administratívny spis do februára 2021. Od 18. februára 2021 do nariadenia termínu pojednávania 18. decembra 2024 však bol krajský súd a následne (od 2. júna 2023) aj správny súd vo veci úplne nečinný. Nečinnosť tak v súhrne predstavuje obdobie 3 rokov a 10 mesiacov z celkovej dĺžky konania 4 rokov. Uvedený postup v konaní nie je ústavne akceptovateľný, pretože ho nemožno považovať za efektívne smerujúci k nastoleniu právnej istoty sťažovateľa.

14. Námitka správneho súdu o nedostatočnom personálnom obsadení, resp. preťaženosti súdu nemá právny význam pri posudzovaní porušenia označených práv sťažovateľa, pretože ho nezbavuje zodpovednosti za vzniknuté priet'ahy.

15. Ústavný súd preto s prihliadnutím na celkovú dĺžku konania a nečinnosť konajúcich súdov dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom a dĺžka konania nie je primeraná. Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že postupom správneho súdu (aj ako nástupcu krajského súdu) v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

16. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

17. Keďže napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu ešte právoplatne skončené, ústavný súd v súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy vyhovel návrhu na vyslovenie príkazu konať v napadnutom konaní bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku nálezu).

III.

Primerané finančné zadosťučinenie

18. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad

spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

19. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, najmä nečinnosť oboch konajúcich súdov a význam predmetu konania pre sťažovateľa, dospel ústavný súd k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadost'učinenia v sume 1 500 eur primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (bod 3 výroku nálezu), a preto návrhu na priznanie finančného zadost'učinenia v prevyšujúcej sume nevyhovelo (bod 5 výroku nálezu).

IV.

Trovy konania

20. Úspešný sťažovateľ si uplatnil právo na náhradu trov konania.

21. Ústavný súd priznal sťažovateľovi fakultatívnu náhradu trov konania podľa § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v rozsahu tarifnej odmeny za dva úkony právnej služby v roku 2024 (prevzatie zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) a režijného paušálu k nim podľa § 16 ods. 3 vyhlášky. Takto určená suma predstavuje 713,96 eur (bod 4 výroku nálezu).

22. Priznanú náhradu trov konania je správny súd povinný zaplatiť právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

23. Podľa čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. januára 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu